

Ҳозирги пайтда қишлоқда ҳўжалик юри-тишининг асосий учта шакли қарор топмоқ-да. Булар — қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотла-рининг йирик ишлаб чиқарувчилари бўлган қишлоқ ҳўжалик кооперативлари, фермер ва деҳқон ҳўжаликлари. Ҳўжалик юри-тишининг мана шу шакллари амалиётта янада кенгроқ жорий этишдан асосий мақ-сад — қишлоқда аввало чинакам мулкдор-ларни, ерга, мулкка ҳамда ишлаб чиқарил-ган маҳсулотга нисбатан ҳақиқий эгаллик тўғрисида шакллантиришдан иборат.

Ислом КАРИМОВ.

Деҳқон ва фермер ҳўжаликлари уюшмаси туман вакил-лиги бош директори А. Самадов (ундан чағга), «Шарқ» фермер ҳўжалиги раиси Х. Жўраев ва «Омонбобо» фермер ҳўжалиги раҳбари Даврон Бегимқўловлар янги тала нав-ининг истиқболлари ҳусусида суҳбатлашмоқда.

иккита К-700 русумли ер ҳайдов техникаси ва 9 та Т-28х4 русумли қатор орасига ишлов берадиган ҳамда юк та-шайдиган трактор фер-мерларнинг огирини ен-гил қилмоқда. Вакилли-гимиз қошидаги ушбу янги ташкил этилган ки-

Айни пайтда вакиллик то-монидан фермерлар иқтисо-дий аҳволини ўнглаш бора-сида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқдаки, бу-ларнинг барчаси уларнинг янада олға кетишлари учун муҳим амил бўлиб хизмат қилади. Шу мақсадда **ва-киллик ҳисоб-рақами-даги 10 миллион сўмлик айланма маблағни фер-мерларга 36 фоизлик устама фоиз билан бир**

ҳолда олиб келиб, орти-ча харажатларга борхам беришдан иборат. Келгу-сида эса унинг бир қис-мидан экспорт омбори си-фатида фойдаланишидир. Бундан шуни англаш мум-кинки, агар юқоридаги ре-жалар тўлалигича амалга ошса, ХХI асрнинг дост-лабки йили булунгурлик фермерлар учун юқори чўққига кўтарилиш даври бўлади, дейиш мумкин. Бунинг учун эса асослар етарли. Агар бу борода далилларга мурожаат қила-диган бўлсак, бугунги кун-да фермерларнинг бошқа маблағларидан таш-қари уларнинг омбор-ларида 1,5 минг тон-на атрофида уруғлик картошка ва яна шунча миқдорда ис-тёмол картошкеси ҳамда ўнга яқин тур-даги қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари сақлан-моқдаки, агар булар-

Ислоҳот қирралари

Булунгурлик фермерлар

— туманимиздаги мавжуд деҳқон ва фермер ҳўжаликлари тўлалигича шаклланиб, оёққа туриб олишди. Эндиликда уларга саноат билан уйғунлаштирадиган хорижий сармоядорлар, мини технологиялар сўв билан ҳаводек зарур, — дейди Деҳқон ва фермер ҳўжаликлари уюшмаси Булунгур туман вакиллиги бош директори Анорбой САМАДОВ.

Икки оғиз сўз ушбу уюшма ва-киллиги раҳбари Анорбой Самадов тўғрисида. Мутахас-сислиги агроном. У кўп йиллар бригада бошлиги, ҳўжалик раиси, агрофирма раиси ўринбосари ва туман ҳокимли-гида бўлим бошлиги вазифаларида фао-

лият кўрсатган. 1993 йилдан бош-лаб Деҳқон ва фер-мер ҳўжаликлари уюшмаси туман ва-киллиги бош дирек-тори. "Шухрат" ме-дали соҳиби. 1996 йилда хорижлик фермерлар тажри-басини ўрганиш мақсадида Англия ва Голландия дав-латларида бўлиб қайтган.

"Иш қуролинг саз бўлса, машаққатинг оз бўлур", деб халқимиз бежизга айтмаган. Буни яхши ҳис қилишган уюшма қошидаги «Таминотчи» кичик корхонаси жа-моаси экин мавсумига тайёргарлик ишларини бошлаб юборишган.

СУРАТДА: мазкур кичик корхона раҳбари Умбат Беғбоев техника тайёргарлигини кўздан кечиришмоқда.

бор-ўйи 120 та деҳқон ҳўжа-лиги билан иш бошлаган уюшма айни пайтга келиб ўзининг атрофига 900 га яқин фермерни жипс-лаштириб, фаолият кўрсат-моқда.

Ўтган йили об-ҳавонинг бирмунча ноқулай келиши ва сув танқислигига қара-масдан, салкам 9090 гектар-лик майдонда деҳқончилик қилишган булунгурлик фер-мерлар қалла, картошка, сабзавот, поллиз ва боғдор-чиликдан юқори ҳосил кўта-риб, бир қатор соҳалар бўйича режани ортини билан худдалашди. Хусусан, ту-ман ҳўжаликлари ўтган йили 1745 гектар ерга сабзавот эки-шиб, унинг ҳар гектари-дан ўртача 116 центнердан ҳосил олдилар ҳамда жами 66 миллион сўм, деҳқон ва фермер ҳўжаликларида эса бор-ўйи 500 гектар майдон-нинг ҳар гектаридан салкам 200 центнердан ҳосил кўта-ришиб, 83 млн. 760 минг сўм атрофида соф фойда кўришга эришилган. Ёки бўлмаса, узумчилик соҳа-сини оладиган бўлсак, фермер-ларга ажратилган майдонлар давлат ҳўжаликларидаги нисбатан бир неча баравар кам бўлишига қарамасдан, боғдорчиликнинг бу туридан ҳам 22 миллион 772 минг сўм соф фойда олишган. Қолган бошқа соҳаларда ҳам ана шундай ҳолатни куза-тиш мумкин.

Бундан кўриниб турибди-ки, қаерда ҳусусий секторга эътибор кучайтирилса, ўша жойда иқтисодий ўнгланиш, мўл-кўлчиликка эришилади.

— Очигини айтиш лозим-ки, — дейди туман ҳокими Тўхта Худойназаров, — дост-лаб туманга ҳоким бўлиб келган даврларимизда баъзи ҳўжалик раҳбарлари, ҳатто ҳокимликнинг айрим мута-

зият қисқа вақт ичида ўзгарди. Фермер-тадбиркор-лардан тушадиган шикоят-лар кескин камайди. Мана, шу гапларга ҳам уч йилдан ошмаяпти. Шу вақт мобай-нида фермерларнинг туман иқтисодиётига қўшган ҳис-сасига назор солиб кўрай-лик: 1998 йили туман бўйича 300 миллион сўм соф фойда олинган-ини ҳисобга олсак, унинг 225 миллион сўми 2200 гектар ерга эга бўлган фермерлар ҳиссасига тўғри келган-лигини кўриш мумкин. Қолган 14300 гектар ер-дан эса 75 миллион сўм фойда кўрилган. Ўтган йили ҳам олинган 500 миллион сўм фойданинг 400 миллиони 5,5 минг гектар ерга меҳнат қилган фермерлардан, қолган юз миллион сўми эса 11 минг гек-тардан олинган. Ана энди ўзингиз бир ўйлаб кўринг. Шундай ҳатта бир кучга ай-ланаётган фермерларнинг кўкрагидан итариш ёки имконларинг етишса, сизлар ҳам кичик корхона очинг, фермер ҳўжалиги ташкил қилинг, иш юротаётганлар-нинг йўлига тўқинчилик қил-манг", дея масалани кўнда-ланг қўйдик. Йўқ, улар биз-ни тушунишди, шекилли, ва-

тимизни давом эттиради Деҳқон ва фермер ҳўжалик-лари уюшмаси туман вакил-лиги бош директори А. Са-мадов. — Сабоби, мулк эга-сида ана шу фикрчи шакл-лантирмасдан туриб, қутил-ган натижага эришиб бўлмайди. Юқорида тоъқид-лаганимиздек, биз бу борода туман ҳокимлиги билан биргаликда ишни, аввало, ана шундан бошладик: Жой-ларда тушунтириш ишлари олиб бордик, семинарлар ташкил қилдик, уларга бу ҳу-сусида тайёрланган тавсия-номалар, қўлланмалар тар-қатдик. Кўриб турганимиз-дек, натижа қутилганидан ҳам ортиқроқ самара бер-моқда. Эндиликда тумани-миздаги қайсики фермер ҳўжалигига барманг, уларга ажратилган бир қарич ер ҳам бекор ётмаганлигининг гувоҳи бўласиз. Энг муҳими эса, уларни оёққа турғазиб олиш, етарли ўғит, техника билан таъминлаш борасида уюшмамиз бир зум ҳам қараб тургани йўқ. Чунон-чи, ўтган йили 400 тонна-дан зиёдрок минерал ўғит тарқатилган бўлса, ўша йил-нинг март ойида вилоятда биринчи бўлиб фермер-ларга сервис хизмати кўрсатиш "Таминотчи" кичик корхонасини таш-кил этдик. Айни пайтда

чик корхона ўтган йили уларга 263400 сўмлик пуллик хизмат кўрсат-ди. Агар бу кўрсаткични ту-ман МТП даги аҳволга солиштирадиган бўлсак, вакил-лигимиз кичик корхонаси бир неча баравар юқори на-тижага эришганлигининг гу-воҳи бўлаемиз. Буларнинг барчаси эса вакиллигимиз-нинг йилни қарийб 3 мил-лион 300 минг сўм ат-рофида соф фойда би-лан яқунлаш имкониятини берди.

Табйир жоиз бўлса, ҳар қандай муассасадаги ҳисоб-китоб бўлимларини ишонганинг асосий қон-томири, порази деб аташ мумкин. Чунки ҳисоб-китоблар қанчалик пухта ва режа асосида юри-тилса, ўша жойда иш унуми, сифати юқори бўла-ди. Туман вакиллиги ҳисоб-китоб бўлимида ҳам иш ана шу тартибда ташкил этилган. Буни уюш-манинг ўтган вақтлар давомида эришган ютуқ-лари ҳам тасдиқлаб турибди.

СУРАТДА: ҳатта ҳисобчи Ю. Мирзабоев, ҳисоб-чи О. Содиқов, иқтисодчи М. Абдиев, ҳисобчи Ф. Буроновлар фермерларнинг ҳисоботларини кўздан кечиришмоқда.

йил муддатта мини кре-дит сифатида бериш йўлга қўйилди. Натижа-да тадбиркорларнинг

нинг барчасини пулга қақадиган бўлсак, қарийб 23 миллиард сўм атрофида маблағ бўлади. Бундан таш-қари, қайта ишлаш корхоналаридан ҳам 150 миллион сўмдан зиёдрок дебиторлик қаралар ундириб оли-надиган бўлса, фермер-лар ўзларига нималар қуришлигини ва қандай корхоналарни ишга туши-ришни яхши билишоди. Бунга мисол сифатида Р. Ўтамуродов бошлик "Ҳотам хожи" фермер ҳўжалиги ишга назор солайлик. У ўтган йили мавжуд май-донларнинг ҳар гектаридан ўртача 287 минг сўмдан даромад қилиб, жами 40 миллион 186 минг сўмлик маҳсулот сотишга эришди. Ҳозирги кунда ушбу фер-мер ҳўжалиги худудда германиялик ҳамкорлар билан биргаликда қишлоқ

Туманда боғдорчилик ҳам алоҳида эътибор бе-рилади. Бир қатор фермер ҳўжаликлари ҳам улаб-ектар майдонда боғ-роғлари бор. Жумладан, «Тошўлат» фермер ҳўжалиги авзолари ҳам айни пайтда ўз тасарруфидан боғ-роғларга ишлаш ва шакл беришни бошлаб юбордилар. Ҳўжалик раҳбари Тошўлат ака Дурбоев ўғиллари билан биргаликда бир текисда шакл бериб чиқилган болғарини кўриб хушур қилади.

бир қисми банклардан кредит сўраб боришга қарар қилмади. Чунки уюшмага кредит сўраб мурожаат қилган фермерларнинг ҳисоб-рақамига узоғи билан 2-3 соат ичида ҳеч қан-дай расмиятчиликларси-у истаган маблағ ўтказ-иб берилади. Келгусида эса айланма маблағларимиз ана шу тариқа орта бошлагач, уларга бериладиган кредит фоиз миқдори камай-тирилади, қайтарош мудда-ти узайтирилади. Шунингдек, вакиллик қошида мини банк ташкил этиш ниятимиз ҳам йўқ эмас.

Айни пайтда вакиллик то-монидан фермерларга яна бир қулайлик яратиш мақса-дида туман темир йўл бека-тининг шундоққина ёнидан омбор учун қарийб бир гек-тарлик ер майдонини сотиб олишга ҳозирлик кўрилмоқ-да. Бундан мақсад фермер-лар учун зарур бўлган ўғит, уруғлик ва ёниги маҳсулот-ларини марказлаштирилган

ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга ихтисас-лаштирилган қўшма кор-хона барпо этишга тайёргарлик кўрилмоқда. Худди шунингдек, "Сафар-Ботир" фермер ҳўжалигидан майдонларнинг ҳар гекта-ридан 791 минг сўмлик маҳсулот олинди, жами 55 млн. 30 минг сўмлик маҳ-сулот ишлаб чиқарилди. Бундан ташқари "Шодлик", "Барақа" сингари юзлаб фермер ҳўжаликларида ҳам ана шундай ҳолатни кузатиш мумкин.

Дарҳақиқат, юқорида қайд этганимиздек, булун-гурлик фермерлар ана шу тариқа ривожланиб, юк-саклик сари интилоқда-лар. Уйлаймизки, фермер-лардаги бу изланиш, ин-тилиш уларни ислоҳотнинг янги манзиллари сари етак-лайди.

Эсирап БОЛИЕВ, Баҳоидур ОСТАНАҚУЛОВ, "Халқ сўзи" муҳбирлари.

Одатда деҳқон ерга уруғ қадағач, бир қувонса, у майса бўлиб униб чиққач, унинг қувончига яна бир қувонч қўшилади. «Омад» деҳқон ҳўжалиги жамоаси ҳам бугунги кунда ана шундай ҳолатни бошдан кечиришмоқда. Сабоби — куз, қиш бўли қилинган меҳнат ўз самарасини кўрсатди. Мавжуд майдон-ларга қадалан уруғ бир текисда ундириб олиниб, кўзни яширадиган бўлиб қолади. СУРАТДА: ушбу фермер ҳўжалиги авзолари.

